

C-186/24. sz. ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2024. március 8.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberster Gerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. február 22.

Fellebbező:

Dr. Matthäus Metzler mint felszámoló

A fellebbezési eljárásban ellenérdekű fél:

Auto1 European Cars B.V.

OSZTRÁK KÖZTÁRSASÁG

17 Ob 23/23s

OBERSTER GERICHTSHOF (legfelsőbb bíróság, Ausztria)

Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) [omissis] az *adós* [omissis] ellen indított fizetésektelenségi eljárásban felszámolóként eljáró Dr. Matthäus Metzler, LL.M. felperesnek az Auto1 European Cars B.V., NL-1101BA Amsterdam [omissis] alperes ellen 62 261,00 euró és járulékai iránt indított perében a felperesnek az Oberlandesgericht Linz (linzi regionális felsőbb bíróság, Ausztria) mint fellebbviteli bíróság 2023. szeptember 21-i, 1 R 110/ 23m-20. ügyszámú – a Landesgericht Linz (linzi regionális bíróság, Ausztria) 2023. május 12-i, 4 Cg 70/22i-10. ügyszámú ítéletét hatályon kívül helyező – határozata ellen benyújtott fellebbezése folytán az alábbi

v é g z é s t

hozta:

I. A bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

1. Úgy kell-e értelmezni a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 2015. évi fizetésképtelenségi rendelet) 31. cikkének (1) bekezdését, hogy az adós javára történt olyan teljesítések, amelyeket a fizetésképtelenségi szakértő számára kellett volna teljesíteni, e rendelkezés értelmében magukban foglalják azokat a teljesítéseket is, amelyek olyan jogügyletből származnak, amelyet az adós csak a fizetésképtelenségi eljárás megindítását és a fizetésképtelenségi szakértőre történő hatáskör-átruházást követően kötött?

Az e kérdésre adott igenlő válasz esetén:

2. Úgy kell-e értelmezni a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 2015. évi fizetésképtelenségi rendelet) 31. cikkének (1) bekezdését, hogy a teljesítés helyének e rendelkezés értelmében azt a helyet kell tekinteni, ahonnan a harmadik személy fizetése átutalás útján egy ottani bankszámláról történik, még ha a harmadik személy székhelye nem ebben, hanem egy másik tagállamban van, ugyanakkor a jogügylet megkötése és az adós teljesítése nem ott, hanem a harmadik személynek egy olyan további tagállamban található fióktelepén keresztül történt, ahol a fizetésképtelenségi eljárás indult?

II. [omissis] [Az eljárás felfüggesztése]

I n d o k o l á s:

Az I. pontról

A: A tényállás:

[1] A Landesgericht Linz (linzi regionális bíróság) a 2022. május 25-i, 17 S 56/22t. ügyszámú végzésével csődeljárást rendelt el az adós ellen. A bíróság a felperest rendelte ki felszámolónak. A fizetésképtelenségi eljárás megindítására és a felszámolóra vonatkozó nyilvános közzététel még 2022. május 25-én megtörtént.

[2] Az alperes holland jog szerint alapított, hollandiai székhelyű társaság. Európa egyik vezető használatú-kereskedője, és egy európai szinten működő vállalatcsoport tagja, amely Ausztriában fióktelepet működtet. 2022. június 2-án – azaz a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően – az adós a saját nevében az alperes e fióktelepén kötött adásvételi szerződéssel 48 870 euróért egy személygépkocsit adott el az alperesnek. A gépjármű Ausztriában történt átadását követően az alperes a vételárat egy németországi számláról átutalta az adós által megadott ausztriai számlára.

B. A felek perbeli álláspontja és az eddigi eljárás:

[3] A felperes 48 870 euró megfizetését kérte a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyon javára, mert az adós az adásvételi szerződést a

- fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően kötötte meg. A gépjármű a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának időpontjában az adós tulajdonában volt. Az alperes a 48 870 euró összegű vételárat egy harmadik személy (az adós volt élettársa) számlájára utalta át. Az alperes időközben továbbértékesítette a gépjárművet egy harmadik személynek, ezért a felperes a gépjármű értékének pénzbeni megtérítését követeli a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyon javára.
- [4] A 2023. március 16-i tárgyaláson a felperes a gépjármű 62 261 euró összegű forgalmi értékére terjesztette ki a keresetét.
- [5] Az alperes vitatta a tényállást, és lényegében arra hivatkozott, hogy a gépjármű a fizetéseképtelenségi eljárás megindításakor nem az adós tulajdonában volt, és ezért nem volt a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyon része. Ausztriában csak fióktelepet működtet, Hollandiában van bejegyezve. Az átutalást az alperes – és nem az osztrák fióktelep – Németországban, egy német bankból teljesítette. A perbeli adásvételi szerződés egyetlen belföldi vonatkozása, hogy azt Ausztriában írták alá, és a gépjárművet is ott adták át. A felperes által érvényesített követelés nem áll fenn, mert a külföldi elem miatt a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikke alkalmazandó. Az alperes ellen csak akkor lehetne igényt érvényesíteni, ha tudott volna a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról, de nem ez volt a helyzet.
- [6] A megtámadott ítéletben az elsőfokú bíróság az eredeti mértékben adott helyt a keresetnek. A 13 391 euró és járulékaival megemelt (kiterjesztett) keresetett a bíróság (immár jogerősen) elutasította. Arra a következtetésre jutott, hogy a jelen helyzet nem tartozik a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikkének a hatálya alá. Az alperes ezért e rendelkezés alapján nem hivatkozhat a jóhiszeműség védelmére.
- [7] A fellebbviteli bíróság helyt adott az alperes fellebbezésének, hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletét, és az ügyet az eljárás befejezése után új határozathozatalra visszautalta az elsőfokú bírósághoz. Jogi szempontból azt az álláspontot képviselte, hogy a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikke az uniós jog elsőbbsége miatt nemcsak az Insolvenzordnung (a fizetéseképtelenségről szóló rendtartás, a továbbiakban: IO) 3. §-ának (2) bekezdését, hanem az IO 3. §-ának (1) bekezdését is felülírja. A fizetéseképtelenségi eljárás alatt álló adósnak történő fizetést Németországban ellenőrizték, és egy német számláról kezdeményezték. Ezért a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikkét kell alkalmazni. Az eljáró bíróság nem tett megállapítást arról, hogy az alperes tudott-e a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról, így még nincs lehetőség az ügy végleges értékelésére.
- [8] A felperesnek az Oberster Gerichtshofhoz (legfelsőbb bíróság) benyújtott fellebbezésében az elsőfokú ítélet hatályának visszaállítását kéri;

másodlagosan hatályon kívül helyezés iránti kérelmet terjeszt elő. A fizetésképtelenségi rendelet 31. cikke egyrészt azért nem alkalmazható, mert a rendelkezés csak a teljesítés tartozásmegszüntető hatályát szabályozza, és annak feltétele az érvényes szerződés, ami a jelen ügyben az IO 3. §-ának (1) bekezdése alapján nem áll fenn. A norma másrészt csak a szerződő félnek a jogi hatáskör változatlan fennmaradásába vetett bizalmát védi, de nem terjed ki azokra az esetekre, amikor (mint a jelen ügyben) a szerződő fél csak a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően köt szerződést az adóssal. Az alperes a lényeges szolgáltatást is Ausztriában nyújtotta, így a fizetésképtelenségi rendelet 31. cikke értelmében nincs külföldi elem.

[9] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezés elutasítását kéri, másodlagosan pedig, hogy az eljáró bíróság annak ne adjon helyt.

C: A vonatkozó jogszabályi rendelkezések:

A fizetésképtelenségi rendelet 7. cikkének a szövege a következő:

(1) Amennyiben e rendelet eltérően nem rendelkezik, a fizetésképtelenségi eljárásra és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják (az eljárás megindításának helye szerinti állam).

(2) Az eljárás megindításának helye szerinti állam joga határozza meg az ilyen eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit. Különösen meghatározza a következőket:

[...]

c) az adóssal és a fizetésképtelenségi szakértőt megillető jogokat;

[...]

m) a hitelezők összességének hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára és végrehajthatatlanságára vonatkozó szabályokat. [...]

A fizetésképtelenségi rendelet 31. cikkének a szövege a következő:

(1) Ha egy tagállamban egy kötelem alapján olyan adós javára teljesítettek, aki ellen egy másik tagállamban fizetésképtelenségi eljárást indítottak, miközben a kötelezettséget annak az eljárásnak a fizetésképtelenségi szakértője számára kellett volna teljesíteni, a kötelem alapján teljesítő személyt, ha nem tudott az eljárás megindításáról, úgy kell tekinteni, mint aki szabadult a kötelemből.

(2) Ha egy ilyen kötelezettséget még a 28. cikkben előírt közzétételt megelőzően teljesítenek, a teljesítő személyről az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy nem tudott a fizetésképtelenségi eljárás megindításáról; ha az ilyen közzétételt

követően teljesít, a teljesítő személyről az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy tudott az eljárás megindításáról.

A (81) preambulumbekzdés szövege:

Előfordulhat olyan eset, amikor néhány érintett személynek nincs tudomása a fizetésképtelenségi eljárás megindításáról, és jóhiszeműen oly módon cselekszik, amely ellentétes az új körülményekkel. Az ilyen személyek védelmében, akik azért az adósnak teljesítettek kifizetést a fizetésképtelenségi szakértő helyett, mert nem tudták, hogy külföldi eljárás indult, biztosítani kell az ilyen kifizetés adósságsökkentő [helyesen: tartozás-megszüntető] hatását.

A fizetésképtelenségről szóló osztrák rendtartás (IO) 2. §-ának szövege a következő:

(1) A fizetésképtelenségi eljárás megindításának joghatásai a fizetésképtelenség elrendeléséről szóló végzés tartalmának nyilvános közzétételét követő napon lépnek hatályba.

(2) A fizetésképtelenségi eljárás megindításával kikerül az adós szabad rendelkezése alól minden olyan végrehajtás alá eső vagyon, amely ebben az időpontban az adós tulajdonában van, vagy amelyet az adós a fizetésképtelenségi eljárás során szerez (fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyon).

A fizetésképtelenségről szóló osztrák rendtartás (IO) 3. §-ának szövege a következő:

(1) A hitelezőkkel szemben érvénytelenek az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően kötött, a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyont érintő jogügyletek. A másik fél részére vissza kell adni az ellenszolgáltatást, amennyiben azzal gyarapodna a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyon.

(2) A tartozásnak a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően az adós részére történő megfizetése nem szünteti meg a kötelezett tartozását, kivéve, ha a teljesítés a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyont gyarapította, vagy ha a kötelezett a teljesítés időpontjában nem tudott a fizetésképtelenségi eljárás megindításáról, és a nem tudás nem a kellő gondosság elmulasztásából eredt (tudnia kellett volna).

D: Az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása:

[10] 1.1. A fizetésképtelenségi rendelet 7. cikke (2) bekezdésének c) és m) pontjába foglalt utaló szabályok szerint az adóst és a fizetésképtelenségi szakértőt megillető jogokat, valamint a hitelezők összességének hátrányt okozó jogügyletek semmisségét, megtámadhatóságát és végrehajthatatlanságát az eljárás megindításának helye szerinti állam joga szerint kell értékelni. Következésképpen a jogügyletek hatásait és az adós

rendelkezési korlátozásának mértékét, valamint az adóstól való jóhiszemű szerzés elfogadhatóságát a *lex fori concursus* határozza meg, amely esetben azonban különösen a fizetési képtelenségi rendelet 31. cikkét is figyelembe kell venni (*Trenker in Koller/Lovrek/Spitzer* IO² [2022] Art 7 EuInsVO, 16. pont; *Maderbacher in Konecny*, Insolvenzgesetze, Art 7 EuInsVO 2015 [2018. 01. 18. rdb.at] 38. pont; *Knof in Uhlenbruck*, InsO¹⁶ [2023] Art 7 EuInsVO, 49. pont, 102; *Duursma-Kepplinger* in *Duursma-Kepplinger/Duursma/Chalupsky*, EuInsVO [2002] Art 4, 15. pont).

- [11] 2.1. Az osztrák jog szerint a fizetési képtelenségi eljárás megindításával kikerül az adós szabad rendelkezése alól minden olyan végrehajtás alá eső vagyont, amely ebben az időpontban az adós tulajdonában van, vagy amelyet az adós a fizetési képtelenségi eljárás során szerez (fizetési képtelenségi eljárás alá vont vagyont) (az IO 2. §-ának (2) bekezdése). Az IO 3. §-ának (1) bekezdése szerint a hitelezőkkel szemben érvénytelenek az adós által a fizetési képtelenségi eljárás megindítását követően kötött, a fizetési képtelenségi eljárás alá vont vagyont érintő jogügyletek.
- [12] 2.2. A fizetési képtelenségi eljárás megindítása az adós rendelkezési jogának kettős korlátozását vonja maga után, nevezetesen egy tényleges korlátozást az ügyvezetésnek a felszámoló általi átvételével, valamint egy jogi, közvetlenül a fizetési képtelenségi eljárás megindításával beálló korlátozást, amely az adós jogügyleteinek relatív érvénytelenségében nyilvánul meg. Ez nem vezet az adós cselekvőképességének általános korlátozásához. Éppen ellenkezőleg, az adós továbbra is vállalhat kötelezettségeket. Az adósnak ugyanakkor a fizetési képtelenségi eljárás alá vont vagyont érintő jogügyletei érvénytelenek a hitelezőkkel szemben (RS0063784, 17 Ob 6/21p). Ez azt jelenti, hogy az adós eszerint a fizetési képtelenségi eljárás megindítását követően is vállalhat jogügyleti kötelezettségeket, de az ebből származó követelések a fizetési képtelenségi eljárás megszüntetéséig nem érvényesíthetők a fizetési képtelenségi eljárás alá vont vagyont terhére (*Kodek in Koller/Lovrek/Spitzer* IO² IO 3. §-a, 6. pont).
- [13] 2.3. Amennyiben az adósnak egy az IO 3. §-ának (1) bekezdése értelmében érvénytelen jogügylete miatt esik ki egy dolog a fizetési képtelenségi eljárás alá vont vagyontból, akkor ez a dolog visszakövetelhető (17 Ob 12/21w). Amennyiben a vevő már nem tudja visszaadni az adóstól szerzett dolgot, mert például a továbbértékesítés következtében már nincs a birtokában, akkor a polgári jog szerint kell értékelni, hogy a vevővel szemben milyen mértékben lehet érvényesíteni kártérítési vagy jogalap nélküli gazdagodás miatti igényt (*Schubert in Konecny*, Insolvenzgesetze § 3 KO, 21. pont).
- [14] 2.4. Az IO 3. §-ának (1) bekezdése, amely az adósnak a fizetési képtelenségi eljárás alá vont vagyont érintő jogügyleteinek érvénytelenségét szabályozza, az IO 3. §-ának (1) bekezdésével ellentétben azon jóhiszemű harmadik személlyel szemben nem írja elő ezen alapelv korlátozását, aki ugyan az

- adóstól szerez, de aki – önhibáján kívül – nem tudott a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról.
- [15] 2.5. Az IO 3. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a harmadadós tartozását nem szünteti meg az, ha kifizeti a tartozását az adósnak. Ez az IO 3. §-ának (1) bekezdésében lefektetett elv kifejeződése, mivel a fizetés elfogadása is az IO 3. §-ának (1) bekezdése értelmében vett jogügyletnek minősül. Mivel az adós elveszíti a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyon feletti rendelkezési jogát, a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyonhoz tartozó követelések teljesítésének az elfogadásához való jogát is elveszíti. Ez alól kivétel, ha a teljesítés a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyont gyarapította, vagy ha a harmadadós önhibáján kívül nem tudott a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról.
- [16] 3.1. Ezzel szemben a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikke (1) bekezdésének célja azon harmadik személy jóhiszeműségének a védelme, aki vagy amely az eljárás megindításának tagállamától eltérő tagállamban az eljárás megindításának időpontját követően – az eljárás megindításáról nem tudva – teljesít az adós részére, holott a felszámoló részére kellett volna teljesítenie. Az ilyen jellegű teljesítések tartozásmegszüntető hatályúnak minősülnek (*Klauser/Weber in Konecny, Insolvenzgesetze Art 31 EuInsVO 2015 [2018. 09. 01. rdb.at], 1. pont; Scholz-Berger in Koller/Lovrek/Spitzer² Art 31 EuInsVO, 1. pont, Müller in Mankowski/Müller/J.Schmidt EuInsVO 2015 Art 31 EuInsVO, 2. pont).*
- [17] 3.2. Így létezik olyan nézet, hogy a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikke feltételül szabja, hogy a harmadadós az eljárásnak a fizetéseképtelenségi szakértője számára kellett volna teljesítenie, ami megköveteli az adós követelésének fennállását. Ez tehát csak a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyon követeléseire vonatkozik (lásd: *Klauser/Weber* ugyanott, 7. pont, *Scholz-Berger* ugyanott, 4. pont, *Müller* ugyanott, 10. pont). Ez azt jelentené, hogy a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazható a harmadik személynek az adós részére történő, a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően az adós relatív érvénytelen jogügyletéből eredő teljesítésére, mert nem a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyon követeléseiről van szó, és ilyenként nem is a fizetéseképtelenségi szakértő számára kellene teljesíteni.
- [18] Képviselhető azonban az a nézet is, hogy a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikke (1) bekezdésének a szövegéből, amely általános jelleggel rendelkezik az adós javára történő teljesítésről, nem vezethető le, hogy a rendelkezés nem vonatkozik az olyan kötelezettségekre, amelyeket a harmadadós – nem tudván a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról és ennél fogva érvénytelen jogügylet alapján – teljesít.
- [19] A Bíróságnak a C-251/12. sz. ügyben hozott, a korábbi rendelkezéssel, a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi

rendelet 24. cikkének (1) bekezdésével kapcsolatos határozata nem releváns, és ezért nem nyújt további útmutatást. E határozat alapjául ugyanis nem harmadik személynek az adós részére történt teljesítése, hanem az adós megbízásából a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően a hitelezői egyike részére történt teljesítés szolgált.

- [20] 3.3. Amennyiben a fizetéseképtelenségi rendelet 31. cikkének (1) bekezdését úgy kellene értelmezni, hogy az ilyen jellegű teljesítés is e rendelkezés hatálya alá tartozik, akkor felmerül a teljesítés helyének a kérdése. A teljesítés helyének az a hely minősül, ahol a harmadadós ténylegesen teljesített. A pénzáttalásnak egy másik tagállamban történő kezdeményezését elégségesnek tekintik (*Klauser/Weber* ugyanott 12. pont; *Scholz-Berger* ugyanott 7. pont; *Müller* ugyanott 8. pont).
- [21] Az alperes fióktelepet működtet Ausztriában. Ezen a székhelytől földrajzilag elkülönülő, saját szervezeti funkcióval rendelkező, gazdasági szempontból önálló üzleti tevékenység értendő. A fióktelep nem rendelkezik jogképességgel; a jogok és kötelezettségek a külföldi társaságot illetik, illetve terhelik (6 Ob 40/19d).
- [22] Kérdéses, hogy a pénzáttalás helye akkor is a teljesítés helyének minősül-e, ha az egyik tagállamban székhellyel rendelkező harmadadós egyébként is működtet a fenti meghatározás szerinti fióktelepet abban a tagállamban, amelyben megindították a fizetéseképtelenségi eljárást, a jogügyletet is ezen a fióktelepen keresztül bonyolítja le, és csupán a pénz áttalását kezdeményezi egy másik tagállamban lévő számlán keresztül, amely tagállammal nem áll fenn különösebben szoros kapcsolat.
- [23] III. [omissis] [nemzeti eljárásjog]

Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság)

Bécs, 2024. február 22.

[omissis]